

Vlinders fotograferen

Het is weer zomer en langzaam komen de vlinders weer naar voren. Een fascinerend dier dat begint als een hongerig, logge en langzaam bewegende rups die langzaam in een sierlijk vliegend insect verandert met de meest schitterende kleurpatronen en vormen gericht op het afschrikken van jagers. Eén jager die zich niet laat afschrikken is de fotograaf, in dit artikel een aantal tips voor het vastleggen van vlinders.

Gebruik snelle sluitertijden

Vlinders besteden het grootste deel van hun tijd met het verzamelen van nectar uit wilde bloemen. Om daar te komen maken ze snelle bewegingen door de lucht, waarbij ze sneller gaan dan je denkt. Als ze op een bloem gaan zitten wapperen ze met de vleugels en blijven ze vaak maar korte tijd echt stil zitten. Daarom kun je vlinders het beste te fotograferen met hogere sluitertijden. Een andere reden om dit te doen is dat ze op dunne fragiele wilde bloemen gaan zitten die bij de minste wind al in beweging komen.

Canon EOS 5D, 135mm f/5, 1/1600s, ISO400

Een snelle sluitertijd is dus vereist. Gelukkig is er al veel licht in de zomer, zeker overdag, maar soms heb je ook aan dit licht niet genoeg. Een snellere [sluitertijd](#) kun je bereiken door het [diafragma](#) van de lens verder te openen (een laag f-getal te kiezen), maar daarmee loop je ook het risico dat een deel van de vlinder onscherp op het beeld komt door de beperkte scherptediepte die maar enkele millimeters kan zijn als je dichtbij komt. Vergeet echter niet dat je ook door de ISO [waarde](#) te verhogen een snellere sluitertijd kunt bereiken.

Neem veel foto's

Beweging kun je ook tegengaan door veel foto's achter elkaar te nemen. Je kunt daarvoor de continu modus van je camera inschakelen en in JPEG formaat fotograferen. Met JPEG kun je meer foto's achter elkaar nemen dan met [RAW](#), de geheugenbuffer van de camera loopt minder snel vol en de foto's worden sneller naar de camerakaart geschreven zodat je meer tijd hebt om meer foto's te maken.

Canon EOS 30D, 100mm macro, 1/50s f/8 ISO1000

Vergeet bij het fotograferen niet je [histogram](#) te controleren, bij JPEG foto's heb je minder kans om achteraf hele uitgebreide correcties te doen. Het is ook wel zo leuk om het beeld direct in de camera goed te krijgen.

Scherp

Een scherp resultaat is belangrijk, maar doordat je dicht met je camera op de vlinder staat om deze beeldvullend te kunnen vastleggen is de scherptediepte zo beperkt dat je al snel scherpste verliest. Zo kun je gemakkelijk een deel van het lijfje en vleugel van de vlinder scherp vastleggen terwijl een ander deel – bijvoorbeeld de antenne's – onscherp is. Probeer je camera daarom parallel aan het lijfje van de vlinder te houden en een diafragma van minimaal f/8 te kiezen.

Een sluitertijd rond de 1/200-1/250s is vaak voldoende, haal je dit niet dan kun je de ISO waarde verhogen (meer kans op ruis) of je kunt gebruik maken van een flitser om de gewenste sluitertijd te halen. Bedenk wel dat de flits sneller een donkere achtergrond zal opleveren, soms gewenst, soms niet. Als je onderwerp zich dicht bij de achtergrond bevindt, de flitser is dus verder weg, heb je meer kans op een lichtere achtergrond, indien gewenst.

*Groot contrastverschil tussen voorgrond en achtergrond – Canon EOS 5D, 100mm macro
f/7.1, 1/250s ISO200*

Een handig hulpmiddel is een monopod of een [statief](#). Deze geven extra stabiliteit tijdens het fotograferen. Waarschijnlijk moet je wel de kop van het statief los maken zodat je vrij kunt bewegen, het is lastig te voorspellen waar de vlinders zullen gaan landen en zo kun je sneller reageren. Hierom is een balhoofd beter dan een drieweg statiefkop.

Lenzen

Het beste kun je gebruikmaken van een lens met een relatief lange brandpuntafstand, vanaf bijvoorbeeld 100mm (een [macro](#) lens is aan te raden, zo kun je dichterbij focussen) tot 200-300mm. Belangrijk is dat je daardoor verder weg kunt blijven van de vlinders en meer kans hebt dat ze niet van je schrikken als je ze probeert te fotograferen. Als je vaak vlinders fotografeert zul je ook gaan herkennen hoe de verschillende typen reageren en kun je ook andere lenzen gebruiken en toch dichterbij mooie foto's maken.

Canon EOS 5D, 135mm, 1/125s f/5, ISO400

Met sommige lenzen zul je merken dat ze al focussen op andere elementen, waardoor je eigenlijke onderwerp niet meer scherp is. Je kunt dan kiezen voor handmatige scherpstelling, met behulp van het lampje en het geluidje van de camera kun je zien wanneer je correct hebt scherpgesteld.

Beweeg voorzichtig

Verschillende typen vlinders reageren anders op mensen. Sommigen laten zich niet door mensen afleiden, anderen vliegen liever een blokje om. Probeer daarom de vlinders voorzichtig te benaderen zodat ze niet van je schrikken. Je kunt ook proberen eerst van iets verder weg en steeds iets dichterbij te fotograferen. Hierbij maakt het trouwens ook uit welke vlinders je probeert te fotograferen, in het wild zijn ze meer op hun hoede dan de grote vlinders die zich bijvoorbeeld bevinden in de kas in een [dierentuin](#).

Canon EOS 5D, 100mm macro f/7.1, 1/500s ISO200

Mocht de vlinder vertrekken, omdat je te dichtbij bent gekomen of een plotselinge beweging maakte, vaak komen ze terug naar dezelfde bloem of een omringende bloem en nemen ze dezelfde positie aan als voordat ze werden opgeschrikt. Hier kun je gebruik van maken door iets naar achteren te gaan en die locatie in de gaten te houden. Let ook op je eigen schaduw, als de vlinder in de schaduw zit zal hij waarschijnlijk snel willen vertrekken naar een zonniger en warmer plekje.

Er zijn verschillende ideeën over het gebruik van parfum en het aantrekken van felle kleding. Met parfum en deze kleding trek je misschien de vlinders aan, eigenlijk leidt je ze af van de geurige bloemen, maar als de vlinders op je zitten kun je ze lastig fotograferen.

Kas

De kas van een vlindertuin is een warme en vochtige plek, de buitentemperatuur zal vrijwel altijd lager liggen en zeker minder vochtig zijn. Dit betekent dat als je binnenstapt je condens op je lens kunt verwachten. Het duurt even voordat de camera dezelfde temperatuur aanneemt.

Wacht rustig even af tot het condens is verdwenen en laat de camera even uit, anders loop je het risico dat er vocht in de camera blijft hangen met de nadelige gevolgen die daar bij horen. Je kunt de camera ook is de fototas stoppen en daar een tijdje in laten zitten. De tas neemt veel minder snel de temperatuur van de omgeving aan, waardoor er geen condens op de lens ontstaat.

*Je kunt gebruikmaken van kleurige elementen, zoals deze sinaasappels in de vlindertuin in Blijdorp om extra kleur aan je foto toe te voegen, handig bij deze doorzichtige(!) vlinder
Canon EOS 30D, 100mm macro, 1/15s f5/6, ISO1000*

Belangrijk is om niet te proberen de vlinders aan te raken, ook niet als ze op je gaan zitten. Het zijn hele tere beestjes die bij een kleine aanraking al beschadigingen aan de vleugels kunnen oplopen waardoor ze het niet meer redden. Zeker in een dierentuin zijn ze meer gewend aan mensen en gaan ze rustig op de vloer zitten waar mensen op ze kunnen stappen. Loop daarom rustig door de kas of vlindertuin en kijk goed om je heen. Dat heeft nog een extra voordeel, want je hebt meer kans om een exemplaar te zien dat even aan het uitrusten is.

Moment

Vlinders houden van warmte en zijn op dat moment het meest actief. Niet ideaal als je ze rustig wilt kunnen fotograferen. Vroeger op de dag en later op de avond zijn ze minder actief, ze kunnen geen eigen hitte genereren en hebben warmte nodig om te bewegen. Daarom blijven ze rustiger zitten in de koelere ochtend en avond. Nadeel dan weer is dat je ze minder makkelijk kunt zien, omdat ze rusten en minder grote afstanden afleggen.

Compositie

Het beste kun je een [compositie](#) maken waarbij de vlinder aan de voorkant wordt belicht door de zon. Bij licht van de zijkant loop je het risico dat er een sterke schaduw op de vlinder valt. Bij [tegenlicht](#) loop je meer risico op [lensflare](#), hoewel je dan ook kans hebt dat het licht de haartjes langs het lijfje beter zichtbaar maakt en oplicht.

*Zo gefotografeerd dat er geen schaduwen vallen
– Canon EOS 5D, 135mm f/7.1, 1/400s ISO200*

Bedenk ook dat de kleuring van de vlinder ook van invloed is op de achtergrond die je moet kiezen. Een donkere vlinder moet je bijvoorbeeld niet omringen met kleurige elementen in de achtergrond, een felgekleurde vlinder kun je wel mooi combineren met een donkere achtergrond, zo lang het lijfje en de antenne's nog wel goed naar voren komen.

Concentreer je ook op de vlinders die er het beste uit zien, als je de keus hebt zoek de mooie exemplaren uit met onbeschadigde vleugels en mooie kleuren.

Vlinders fotograferen is vooral veel geduld hebben, wachten tot die ene vlinder op de juiste bloem recht voor je landt, hopen dat de wind niet net oppikt of de interesse van de buurkat wordt gewekt. Vergeet niet te genieten van deze mooie dieren en het mooie weer, een mooie foto is dan een bonus.